

Cserkész volt-e a közeljövőben boldoggá avatandó Brenner János?

A Gondviselés még Jancsi 14 éves korában rendkívüli körülmények között hozott össze a Brenner családdal. Engem, 1944-ben, mint 17 éves hadapródiskolás diákot, iskolámmal együtt Nyugatra telepítettek, ahol amerikai hadifogságba kerültünk. A békekötés után 1945. november elején jutottam ismét Magyarországra, Sopronba.

Abban az időben még nem működött a rendszeres vasúti személyforgalom. Ezért megengedték, hogy szükség esetén nyitott vasúti kocsikban is utazhattunk. Hazafelé így jutottam el Bátaszékig. Itt, november 5-én, hosszas várakozás után egy Pécs felé induló, két kocsiból álló szerelvény nyitott vagonjára kapaszkodhattam fel. Ezen már tartózkodott egy három fiúgyermekes család, akik Ausztriából utaztak haza ugyancsak Pécsre. Bemutatkozásakor ismertem meg a család *Brenner* nevét, és a szimpatikus, kamaszkorú gyerekeiket: Lászlót, Jánost és Józsefet.

*

A vidám, 14 éves *Brenner Jancsi*, akkor még velünk együtt nem sejtette, hogy mintegy évtized múlva – mint rábakethelyi káplán és egyben titkos ciszterci szerzetes – *vértanúságot* fog szenvedni. 1957. december 14-én őt, a plébánián egyedül tartózkodó papot, éjfél körül haldoklóhoz hívták. Az Oltáriszentséget és a betegek szentségének kiszolgáltatásához szükséges dolgokat magához véve, az általa ismert rövidebb úton, az erdőn keresztül indult a falu felé. Útközben kétszer is megtámadták, de sikerült tovább jutnia. A bejelentett beteg háza közelében másik csoport várta, akik harminckét késszúrással meggyilkolták.

*

Kapcsolatom a Pécsre hazatért Brennerékkal később sem szakadt meg. A Belvárosban lakó családot meglátogattam, és a mélyen vallásos édesapával beszélgetve szóba került – többek közt – a ciszterci gimnáziumban tanuló fiainak lehetséges közösségi élete. Így a gimnázium 47. sz. (PCF) Szent László Király csapatban való cserkészlet is. Magam 1938-tól ennek a csapatnak aktív tagja voltam, és vagyok ma is. Az édesapa nagy szimpátiával támogatta a rendkívül tehetséges, kitűnő rendűen tanuló fiai számára a cserkészletet. A fiúk belépésére azonban a háborús és zavaros körülmények miatt nem került sor, és a ciszterci cserkészcsapat is, hiányos vezetői létszámával, elsősorban újrarendeződésével volt elfoglalva.

A pécsi ciszterci gimnázium épületét a szovjet csapatok bevonulása után katonai kórháznak használták, a cserkészotthon műtőként működött. Az épület 1945 évi visszaadása után huzamos idejű rendbe hozására került sor. Mint említettem a Brenner család ez év végén került haza Ausztriából, 1946 őszén pedig már más városba költöztek.

A Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának 1941-42 Évkönyve 103. oldalán még csak László neve szerepel, kitűnő rendű bizonyítványa miatt, neve vastag betűkkel. János neve az 1942-43 Évkönyv 78. oldalán jelenik meg az első osztályosok között, ugyancsak vastag betűkkel, mint színjeles. A Pécs elfoglalása után megjelent Évkönyvben már egyik Brenner fiú neve sem olvasható, ugyanis 1946 őszén az apa foglalkozása helyének változása miatt a család Szombathelyen telepedett le.

Ami a Brenner fiúk cserkészkapcsolatát illeti, rendelkezésünkre áll „A pécsi Ciszterci Főgimnázium cserkészcsapatának Törzskönyve” (összeállította dr. Bédi Imre, Pécs 2002.), amely a cserkészek évenkénti névsorát is tartalmazza. Ezekben egyik Brenner fiú neve sem szerepel.

A közelmúltban személyesen beszéltem Brenner József atyával, aki kérdésekre elmondta, hogy testvéreivel 1946 ősztől Szombathelyen a premontreieknél tanultak tovább,

ahol nem volt kapcsolatuk a cserkészzel. 1946. július 20-án ugyanis, a szovjet elvárásnak megfelelően Rajk László belügyminiszter feloszlatta a Magyar Cserkészsövetséget. Ezt követően rövidesen létrehozták a Magyar Cserkésziújk Szövetségét. Ennek, beépített felsőszintű vezetése a vallás háttérbe szorításával irányította a magyar cserkészetet egészen 1948-ig. Ekkor a cserkészeket az ateista Úttörőszövetségbe kényszerítették. Így nem csodálkozhatunk azon, hogy a Brenner fiúk nem kívántak részt venni ebben, a szellemiségében eltorzított ifjúsági mozgalomban.

Egyes, Brenner Jánosról szóló tanulmányok említik, hogy a pécsi időszakban, többen is beszélgettek a szülőkkel és a gyerekekkel a cserkészetéről. Ezt magam is állítom, hogy a szülők és a gyerekek egyaránt számon tartották a háború után ismét működni kezdő keresztény szellemű ifjúsági szervezeteket, kiemelten a cserkészetet. János a gimnáziumban a vallásos, nyugodtabb körülmények között működő Mária Kongregációnak lett a tagja. Ám az említett beszélgetések során tapasztalhattuk, hogy érdeklődése és szimpátiája a gondokkal küszködő cserkészet felé megmaradt. Erről olvashatunk többek közt a Császár-Soós történések tanulmányának 38-39. oldalán, és a *Fehér-Fekete* c. gimnáziumi diákújság 2017 évi karácsonyi számában is.

Összefoglalóként elmondhatjuk, hogy az életrevaló, kitűnő adottságú Brenner János, apjával egyetértésben szimpatizált a Sík Sándor és Teleki Pál szellemű cserkészzel, esetleg Pécssett, kezdetben még a jelentkezés gondolata is felmerülhetett benne. Ám a zavaros háborús és politikai körülmények miatt a cserkészet helyett inkább a Mária Kongregáció tagságát választotta. Testvére, József atya szerint Szombathelyen sem jött létre kapcsolat a cserkészekkel, mert akkor már csak a politika által irányított liberális Cserkésziújk Szövetsége működött. János azonban később, hitoktatóként és illegálisan is sokat foglalkozott fiatalokkal.

Tehát a címben feltett kérdésre a válasz: a közeljövőben boldoggá avatandó Brenner János szimpatizált a cserkészzel, de a körülmények miatt sem Pécssett, sem Szombathelyen nem lépett be egyik csapatba se. Ennek ellenére személye, élete, keresztény-magyarsága, életrevalósága, kiváló tanulmányi eredménye és a bátor ifjúsági szolgálata kitűnő *példaképpé* teszi őt a mai magyar és a világ cserkészei számára.

Budapest, 2018. február 1.

Arató László cst.